

УДК 811.111:378.147

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.341729>

Лариса Довгань, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4742-6570>

Юрій Довгань, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу та реклами
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0689-7758>

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З ЛОГІСТИКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено проблематиці формування англомовної комунікативної компетенції майбутніх менеджерів з логістики у закладах вищої освіти. Визначено, що у контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, щоб бути конкурентоспроможними на сучасному ринку праці, майбутні менеджери з логістики мають вільно володіти англійською мовою на рівні B2 та вище. Висвітлено передовий досвід формування англомовної комунікативної компетенції майбутніх менеджерів з логістики у закладах вищої освіти. Встановлено, що ефективне формування англомовної комунікативної компетенції у здобувачів вищої освіти в закладах вищої освіти досягається шляхом імплементації сучасних комунікативних методик, створення англомовного середовища, використання міждисциплінарних проєктів, що поєднують нефілологічні дисципліни та англійську мову, залученням носіїв англійської мови та застосуванням сучасних освітніх технологій.

Ключові слова: англійська мова; комунікативна компетентність; менеджери з логістики; підготовка; заклади вищої освіти.

Літ. 12.

Larysa Dovhan, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Foreign Philology and Translation Department,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics,
State University of Trade and Economics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4742-6570>

Yuriy Dovhan, Ph.D. (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Marketing and Advertising Department,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics,
State University of Trade and Economics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4742-6570>

FORMATION OF ENGLISH COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE LOGISTICS MANAGERS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article addresses the issue of developing English-speaking communicative competence in future logistics managers within higher education institutions. It is substantiated that in modern business communication, including logistics operations, English is the dominant language. It is determined that, in the context of globalization and European integration processes, in order to be competitive in the modern labor market, future logistics managers must be fluent in English. An analysis of scientific and pedagogical literature devoted to the problem of forming English-speaking skills in higher education applicants of non-language specialties is conducted. The best experience of forming English-speaking communicative competence of future logistics managers in HEIs is summarized and highlighted. It is emphasized that the success of the professional activity of logistics managers requires them to have a set of "hard" and "soft" competencies, among which communicative competence occupies a crucial role. It is determined that effective work in the international environment requires English at level B2 or higher according to the CEFR scale. The results of the analysis of available vacancies on the leading Ukrainian job search site Work.ua reveal that more than 90 % of vacancies require logistics managers working with foreign partners with B2 English or even a higher level of foreign language proficiency. It is established that the ability to speak English is directly or indirectly related to the acquisition of general cultural, general professional and professional competencies by higher education applicants. It is found that the formation of English-language communicative competence among higher education students in HEIs is achieved through the use of communicative methods and the creation of an English-language environment, the use of interdisciplinary projects that combine non-philological disciplines and the English language, involvement of native English speakers, and the use of modern educational technologies.

Keywords: English; communicative competence; logistics managers; training; higher education institutions.

Постановка проблеми. За даними результатів дослідження English Proficiency Index, у рейтингу рівня знання населенням англійської мови серед неангломовних країн у 2024 р. Україна посіла лише 40-е місце у світі зі 116 країн, що досліджувались. Індекс рівня знання англійської мови населенням України в зазначеному рейтингу позначено як “середній” [8]. Попри те, що Україна посіла 40-е місце і має “середній” рівень, цей показник свідчить про значний потенціал для покращення мовної компетентності, що особливо важливо для успішного розвитку сфер бізнесу та логістики.

Логістика є глобалізованою галуззю, яка активно функціонує в умовах міжнародного ринку та характеризується високим рівнем інтернаціоналізації. В сучасних бізнес-комунікаціях, включаючи логістичні операції, домінує англійська мова. У контексті євроінтеграції, зокрема після прийняття Закону України “Про застосування англійської мови в Україні”, володіння англійською мовою стає стратегічним пріоритетом для підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Менеджер з логістики повинен мати вищу фахову освіту та вільно володіти англійською мовою, що підвищує ефективність його роботи, полегшує орієнтацію у бізнес-процесах і сприяє успішній діловій комунікації.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури, присвячений проблематиці формування англомовних навичок у здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей, свідчить про наявність значної кількості наукових досліджень у цій сфері. Зокрема, Є. Костик та О. Матієнко вивчали ефективні методи і підходи для розвитку англомовних навичок у студентів немовних спеціальностей, аналізували наявні педагогічні практики, інноваційні технології та інтерактивні методи [4]. Л. Довгань присвятила свою роботу вивченню формування англомовної комунікативної компетенції майбутніх маркетологів у закладах вищої освіти [2]. Науковці О. Корж та А. Захаржевська дослідили особливості навчання іноземної мови за професійним спрямуванням студентів немовних спеціальностей [3]. Дослідниця О. Волошина розглянула особливості застосування самостійної роботи у процесі формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів при вивченні іноземної мови в аграрних закладах вищої освіти [1]. Не зважаючи на вагомість існуючого наукового доробку, подальших досліджень потребує проблематика формування англомовної комунікативної компетенції майбутніх менеджерів з логістики у закладах вищої освіти.

Метою статті є обґрунтування важливості, узагальнення та висвітлення передового досвіду формування англомовної комунікативної компетенції

майбутніх менеджерів з логістики у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах інтеграції та глобалізації економіки, здатність вільно володіти англійською мовою є ключовою компетенцією, засобом міжнародного спілкування, інструментом приєднання до європейського освітнього, наукового та професійного простору, умовою ефективної інтеграції та фактором економічного зростання країни [9]. Україна потребує фахівців з розвиненими професійними компетенціями, необхідними для взаємодії у просторі глобальної та європейської комунікації. Одним із завдань закладів вищої освіти є підготовка фахівців, які вільно володітимуть англійською мовою у своїй професійній діяльності [12]. Заклади вищої освіти в Україні мають зосередитися на формуванні англомовної комунікативної компетенції логістів, інтегруючи професійну термінологію, практичні навички та сучасні цифрові інструменти в освітні програми. Це сприятиме підготовці фахівців, здатних ефективно працювати в європейському та глобальному просторі, підтримуючи економічне зростання країни.

Володіння англійською мовою є невід’ємною складовою формування як загальнокультурних, так і професійних компетентностей майбутніх менеджерів з логістики, оскільки це забезпечує здатність до ефективної міжкультурної комунікації, командної роботи в міжнародному середовищі, доступу до світового професійного досвіду та технічної документації, а також до впровадження інноваційних методів у логістичну діяльність. З огляду на глобалізований характер логістики, знання англійської мови виступає стратегічною умовою професійної мобільності та конкурентоспроможності фахівців на ринку праці.

Успішність професійної діяльності менеджерів з логістики вимагає наявності у них сукупності “твердих” та “м’яких” компетентностей. “Тверді” компетентності мають охоплювати знання і навички у сферах логістики постачання, виробництва, розповсюдження, транспортування, складування, управління запасами. “М’які” компетентності мають охоплювати набір особистих і міжособистісних навичок, які забезпечують ефективну взаємодію, прийняття рішень і управління в складних професійних ситуаціях – комунікативні навички, навички командної роботи та співпраці, лідерські якості, критичне мислення та вирішення проблем, емоційний інтелект, адаптивність і гнучкість, управління часом і пріоритетами, міжкультурна компетентність, клієнтоорієнтованість, етичність і відповідальність тощо. Важливу роль серед комунікативних навичок при підготовці менеджерів з логістики відіграє формування англомовної комунікативної компетенції.

Законом України “Про застосування англійської мови в Україні” передбачено забезпечення обов’яз-

кового вивчення англійської мови (як першої або другої іноземної мови) в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти відповідно до освітньої програми, за якою заклад освіти провадить освітню діяльність. Також підкреслено необхідність удосконалення стандартів відповідних рівнів освіти на основі шкали рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR) [7].

CEFR включає шість контрольних рівнів володіння іноземною мовою: від A1 для початківців до C2 для осіб, які володіють мовою на високому рівні. Рівні розділено на три види: A (базовий), B (незалежний) та C (досвідчений). Для кожного рівня CEFR описує навички мовця під час говоріння, читання, сприймання на слух і писання [10].

Бажаний рівень володіння англійською мовою для майбутніх менеджерів з логістики за шкалою CEFR залежить від їхніх професійних потреб. Загалом, для ефективної роботи в міжнародному середовищі вони повинні володіти англійською на рівні B2 або вище. Хоча рівень B1 може бути достатнім для базового розуміння та спілкування на повсякденні теми, він, як правило, не забезпечує необхідної впевненості та глибини для ефективної професійної комунікації у складних логістичних ситуаціях. Володіння англійською мовою на рівні C1 або C2 є значною перевагою і дозволяє менеджерам з логістики працювати на найвищих посадах, займатися аналітичною роботою, розробляти стратегії та взаємодіяти з міжнародними командами на рівні носія мови. Однак для більшості початкових та середніх позицій у логістиці рівень B2 є цілком достатнім та затребуваним.

За результатами проведеного аналізу наявних вакансій на провідному українському сайті з пошуку роботи Work.ua [10] виявлено:

- пошук за посадою “логіст” дає 593 вакансії, з них 113 (19,1 %) вимагають від кандидатів знання англійської мови на середньому рівні або вище;
- пошук за посадою “менеджер з логістики” дає 711 вакансій, з них 152 (21,4 %) вимагають від кандидатів знання англійської мови на середньому рівні або вище;
- більше 90 % вакансій, які передбачають роботу із закордонними партнерами вимагають від кандидатів знання англійської мови на рівні вище середнього.

Роботодавці встановлюють вимогу щодо володіння іноземними мовами на рівні Intermediate (середньому або пороговому) та вище для претендентів на посаду менеджера з логістики. При цьому знання англійської, яка є основною мовою міжнародної ділової комунікації, розглядається як ключовий критерій. Кандидати, які додатково володіють іншими іноземними мовами на рівні не нижче Pre-Intermediate (передпорогового), отримують конкурентну перевагу [6].

Вміння володіти іноземною мовою, зокрема англійською, прямо чи опосередковано пов'язано з набуттям здобувачами вищої освіти таких компетенцій [1]:

- загальнокультурних (здатність до комунікації іноземною мовою в усній та письмовій формі; реалізація завдань міжособистісної та міжкультурної комунікації; здатність працювати в колективі; толерантно сприймати соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності; здатність до самоорганізації та самоосвіти);
- загальнопрофесійних (здатність здійснювати письмову та усну комунікацію державною мовою; усвідомлювати необхідність знання іноземної мови);
- професійних (готовність до використання у практичній діяльності сучасних закордонних професійних методів та прийомів; здатність до самоосвіти у подальшій практичній діяльності; готовність до опанування та технічного обслуговування технологічного обладнання; здатність використовувати сучасне технологічне обладнання у професійній діяльності).

Формування англомовної комунікативної компетенції забезпечується набуттям здобувачами вищої освіти таких основних компетенцій: мовленнєвої компетенції (аудіювання, говоріння, читання, письмо); мовної компетенції (лексичні, фонетичні, орфографічні знання); дискурсивної компетенції; соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції; стратегічної компетенції [2]. Таким чином, формування англомовної комунікативної компетенції у майбутніх менеджерів з логістики є багатокompонентним процесом, що охоплює розвиток комплексу компетенцій, що дозволить ефективно взаємодіяти в міжнародному логістичному середовищі, професійно використовувати англійську мову в усіх видах комунікації, розуміти галузеву термінологію, орієнтуватися в культурних особливостях партнерів та приймати зважені комунікативні рішення у професійних ситуаціях.

Головна мета навчання іноземної мови для студентів немовних спеціальностей – забезпечити активне володіння мовою для ефективного спілкування як у повсякденному житті, так і в професійній сфері. Це досягається через розвиток комунікативних навичок: говоріння, аудіювання, читання, письмо та переклад, з обов'язковим урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності [3].

Формування англомовної комунікативної компетенції у здобувачів вищої освіти досягається завдяки використанню комунікативних методик, зокрема таких, як рольові ігри та симуляції, проєктна діяльність, дискусії та дебати, використання автентичних англомовних матеріалів, написання і публікація здобувачами статей, рецензій та звітів англійською мовою тощо. Дослідники вважають важливим при підготовці фахівців немовних спе-

ціальностей створювати англomовне середовище, використовувати міждисциплінарні проекти, що поєднують нефілологічні дисципліни та англійську мову, запрошувати носіїв англійської мови та використовувати сучасні освітні технології [4]. Саме такі методики активно застосовуються при підготовці менеджерів з логістики у Вінницькому торговельно-економічному інституті Державного торговельно-економічного університету (ВТЕІ ДТЕУ).

Реалізація освітньо-професійної програми (ОПП) “Логістика” першого рівня вищої освіти за спеціальністю D3 Менеджмент започаткована у ВТЕІ ДТЕУ в 2022 р. Іноземною мовою, яка викладається здобувачам є англійська мова. Формування англomовної комунікативної компетенції здобувачів передбачалося забезпечити освітнім компонентом (ОК) ОК1 “Іноземна мова за професійним спрямуванням” та ОК7 “Іноземна мова спеціальності” [5]. ОК передбачає формування у майбутніх менеджерів з логістики інтегральної компетентності – здатності розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук. Це досягається завдяки оволодінню англійською професійною термінологією, розвитку комунікативних навичок для міжкультурної взаємодії, застосування теорій і методів соціальних наук шляхом аналізу англomовних джерел і стандартів, а також практичне вирішення логістичних завдань.

Комунікативні мовні компетенції майбутніх менеджерів з логістики у ВТЕІ ДТЕУ формуються на основі взаємопов’язаного мовленнєвого, соціокультурного, соціолінгвістичного і мовного розвитку здобувачів вищої освіти відповідно до їхніх вікових особливостей та інтересів на кожному етапі оволодіння іноземною мовою і складаються з мовної (лінгвістичної) компетенції, соціолінгвістичної компетенції, прагматичної компетенції.

Відповідно до сучасних викликів, вивчення англійської мови для здобувачів вищої освіти ОПП “Логістика” у ВТЕІ ДТЕУ спрямовано на формування англomовної комунікативної компетенції не нижче рівня B2 згідно із Загальноєвропейською шкалою CEFR та формування навичок для використання іноземної мови в навчальній, науковій та професійній діяльності.

Висновки. Для менеджерів з логістики важливим є володіння англійською мовою, що сприяє підвищенню продуктивності, кращій орієнтації у бізнес-процесах процесів і ефективній діловій взаємодії, особливо на міжнародному рівні. Впровадження передового досвіду формування англomовної комунікативної компетенції сприятиме успішності підготовки майбутніх менеджерів з логістики у закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина О. Застосування самостійної роботи у процесі формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів при вивченні іноземної мови в аграрних закладах вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2024. № 1 (221). С. 78–91. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.298585>.

2. Довгань Л.І. Формування англomовної комунікативної компетенції майбутніх маркетингістів у закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 20. Т. 1. С. 116–119. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2020-20-1-24>.

3. Корж О.Ю., Захаржевська А.А. Особливості навчання іноземної мови за професійним спрямуванням студентів немовних спеціальностей. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. № 7 (345). С. 206–215. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-7\(345\)-206-215](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-7(345)-206-215).

4. Костик Є.В., Матієнко О.С. Формування англomовної мовленнєвої компетентності у процесі підготовки фахівців немовних спеціальностей. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 72. Т. 1. С. 221–225. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/72.44>.

5. Освітньо-професійна програма “Логістика” першого рівня вищої освіти за спеціальністю D3 Менеджмент ВТЕІ ДТЕУ. 2025. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2025/opr/1_bak.pdf (дата звернення: 12.05.2025).

6. Поліщук І.І., Довгань Ю.В. Логістична компетентність як складова ефективності логістики. *Modern Economics*. 2021. № 28 (2021). С. 118–124. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-18).

7. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України від 4 черв. 2024 року № 3760-ІХ. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

8. EF English Proficiency Index. 2024. URL: <https://www.ef.se/epi> (дата звернення: 12.05.2025).

9. Ivanytska N., Dovhan L., Tymoshchuk N., Osaulchuk O., Havryliuk N. Assessment of Flipped Learning as an Innovative Method of Teaching English: A Case Study. *Arab World English Journal*. 2021. Vol. 12 (4). P. 476–486. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no4.31>.

10. The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). 2001. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/> (дата звернення: 12.05.2025).

11. Work.ua: веб-сайт. 2025. URL: <https://www.work.ua/jobs-логіст> (дата звернення: 12.05.2025).

12. Zamkova N., Polishchuk I., Dovhan Yu., Dovhan L., Novytskyi R. Training of Future Logistics and Supply Chain Managers: A Competency Approach. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 1 (48). P. 427–440. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.48.2023.3946>

REFERENCES

1. Voloshyna, O. (2024). Zastosuvannya samostiinoi roboty u protsesi formuvannya informatsiino-komunikativnoi kompetentnosti studentiv pry vyvchenni inozemnoi movy v ahrarnykh zakladyakh vyshchoi osvity [The use of independent work in the process of forming informational and communicative competence of students when studying a foreign language in agricultural institutions of higher education]. *Youth & market*, No 1 (221), pp. 78–91. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.298585>. [in Ukrainian].

2. Dovhan, L.I. (2020). Formuvannia anhlo movnoi komunikativnoi kompetentsii maibutnih marketolohiv u zakladakh vyshchoi osvity [Formation of English-language communicative competence of future marketers in higher education institutions]. *Innovative Pedagogy*, Vol. 20, Issue. 1, pp. 116–119. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2020-20-1-24>. [in Ukrainian].

3. Korzh, O.Iu. & Zakharzhevska, A.A. (2021). Osoblyvosti navchannia inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam studentiv nemovnykh spetsialnostei [Peculiarities of teaching a foreign language according to the professional orientation of students of non-linguistic specialties]. *Bulletin of Taras Shevchenko LNU*, No 7 (345), pp. 206–215. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-7\(345\)-206-215](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-7(345)-206-215). [in Ukrainian].

4. Kostyk, Ye.V. & Matienko, O.S. (2024). Formuvannia anhlo movnoi movlennievoi kompetentnosti u protsesi pidhotovky fakhivtsiv nemovnykh spetsialnostei [Formation of English-language speech competence in the process of training specialists in non-language specialties]. *Innovative Pedagogy*, Vol. 72, Issue. 1, pp. 221–225. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/72.44>. [in Ukrainian].

5. Osvitno-profesiina prohrama “Lohistyka” pershoho rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu D3 Menedzhment VTEI DTEU [Educational and professional program “Logistics” of the first level of higher education in the specialty D3 Management of the VTEI of DTEU] (2025). Available at: http://www.vtei.com.ua/doc/2025/opp/l_bak.pdf (Accessed 20 Dec. 2024). [in Ukrainian].

6. Polishchuk, I.I. & Dovhan, Yu.V. (2021). Lohistychna kompetentnist yak skladova efektyvnosti lohistyky [Logistics

competence as a component of logistics efficiency]. *Modern Economics*, No 28 (2021). pp. 118–124. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-18). [in Ukrainian].

7. Pro zastosuvannia anhliiskoi movy v Ukraini [On the use of the English language in Ukraine]. Law of Ukraine dated June 4, 2024, No. 3760-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (Accessed 20 Dec. 2024). [in Ukrainian].

8. EF English Proficiency Index (2024). Available at: <https://www.ef.se/eipi> (Accessed 12 May 2025). [in English].

9. Ivanytska, N., Dovhan, L., Tymoshchuk, N., Osaulchuk, O. & Havryliuk, N. (2021). Assessment of Flipped Learning as an Innovative Method of Teaching English: A Case Study. *Arab World English Journal*, Vol. 12 (4), pp. 476–486. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no4.31>. [in English].

10. The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) (2001). Available at: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/> (Accessed 20 Dec. 2024). [in English].

11. Work.ua: web-site (2025). Available at: <https://www.work.ua/jobs-логист> (Accessed 20 Dec. 2024). [in Ukrainian].

12. Zamkova, N., Polishchuk, I., Dovhan, Yu., Dovhan, L. & Novytskyi, R. (2023). Training of Future Logistics and Supply Chain Managers: A Competency Approach. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, Vol. 1 (48), pp. 427–440. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3946>. [in English].

Стаття надійшла до редакції 27.08.2025

“Освіта – це не заповнення посудини, а розпалювання вогню. Тільки той, хто сам горить, може запалити інших”.

Сократ
грецький філософ

“Навчати – означає запалювати. Але палати може лише той, хто сам охоплений вогнем”.

Тригорій Сковорода
український філософ, педагог

“Дисципліна розуму народжується у праці, а не у готових відповідях”.

Костянтин Ушинський
український педагог

“Освіта має бути не лише знанням, а й вихованням волі та характеру”.

Тригорій Ващенко
український педагог, науковець

“Людина, що не вчиться новому, вмирає духовно – навіть серед найновіших машин”.

Іван Франко
видатний український письменник, прозаїк, публіцист

